

Leopoldo Gil Nebot, professor

Josep Muntañola Thornberg

Acadèmic de número. jose.muntanola@upc.es

He rebut l'encàrrec de parlar de Leopoldo Gil com a professor, i ho he acceptat amb molt de gust com a part d'aquest acte d'homenatge a la seva persona.

Faré un breu comentari d'una llarga i complicada història. Quan vaig conèixer el professor Gil jo tenia 20 anys i feia el curs de projectes de la Casa del Sr. Pi, amb vint habitacions i un diagrama de funcions complex, que avui diríem de xarxa o "network". Poc després, en ser elegit democràticament delegat d'estudiants de l'ETSAB primer i de la UPC després, ell era secretari de l'Escola d'Arquitectura en moments difícils, políticament parlant. Quan va ser director de l'ETSAB entre 1969 i 1971, any en què va dimitir d'aquest càrrec, jo era a Califòrnia, i quan vaig tornar i vaig ser director de l'escola entre 1980 i 1984, després d'Oriol Bohigas, ell era director de l'Escola d'Arquitectura de Pamplona. Tinc aquí un estudi, publicat l'any 1976, que explica què va succeir entre 1960 i 1975, i ja podeu pensar que va passar de tot, vull dir que necessitem més estudis històrics sobre aquell moment políticament difícil, però que estava ple d'idees noves encara útils avui.

Intentaré, cosa que no és fàcil, fer un retrat amb quatre pinzellades del professor Gil. D'entrada, respecte, tolerància i compromís. Una actitud de respecte cap a tothom independentment del seu tarannà o del seu origen social. Mai li havia sentit dir un frase típicament feixista com ara "És una persona conflictiva" o "Té mala imatge". De fet, aquests judicis responien a una sola estratègia política, la de rebutjar qualsevol persona que pensés o es comportés de manera diferent al model franquista: "La diferència molesta". El professor Gil tolerava les idees dels altres, professors i estudiants, malgrat ser sovint ben contràries a les seves, i no va pressionar ningú amb maniobres estranyes, com ara mitjançant l'obertura d'expedients o l'establiment d'obstacles a la promoció, etc. Existia, per tant, un compromís per part del professor Gil amb la Universitat com a institució educativa, com a espai de coneixement i de convivència. Gil defensava les seves idees, però abans que res l'escola havia de seguir funcionant. En més d'una ocasió el professor Gil es va enfrontar personalment amb la policia per defensar els estudiants revoltats. El seu era un compromís amb una institució pública d'ensenyament, no només amb les seves idees personals. Aquests principis democràtics de respecte, tolerància i compromís es respectaven de manera precària aleshores, i tampoc ara s'han consolidat del tot en la cultura universitària.

El quart concepte que volia posar de manifest per descriure Gil és la seva ingent memòria, molt millor que la meua. A cada pàgina de les seves memòries descriu amb detall el lloc, el marc institucional de les seves accions i, sobretot, amb qui prenia aquestes decisions polítiques i educatives: membres de la família, amics, professors o membres de l'Opus Dei... Aquesta correlació tan ben dibuixada per Gil entre acció, coneixement, espai i grup social, és la base de la capacitat del cervell per recordar. La distribució col·lectiva de la memòria és un fet ben demostrat a les darreres publicacions especialitzades de neurociència i ciència cognitiva a Europa i als EUA. Quan el lligam entre coneixement i cultura es perd, la memòria es deteriora. Gràcies a la seva simpatia natural i a

la seva capacitat de relació i cooperació amb els altres, el professor Gil ha construït la seva memòria. Finalment, tot reflexionant en la seva trajectòria, he entès la importància de la casa del Sr. Pi que vaig projectar ja fa més de cinquanta anys, perquè aquella casa era una casa de la memòria.

Sr. Leopoldo Gil, estimat professor, que Déu li conservi la memòria i el seu inimitable sentit de l'humor. Per molts anys, Leopoldo.

18 de març de 2015